

De politie had het moeilijk

Naar aanleiding van een passage in mijn boek „Enschede 1940-1945” een reactie van één van de kinderen van de toenmalige commissaris Van der Wal van de Enschedese politie.

In bedoelde passage staat: *Onder leiding van de Duitse politie werd ook de plaatselijke politie bij dit werk ingeschakeld. Deze traden menselijker op dan de Duitsers, die vaak met brutaal geweld de mensen uit hun woningen haalden. Op een enkele fanatieke politiemann na, die heulde met de nazipraktijken, liet de Enschedese politie vaak duidelijk blijken, dat zij dit werk met de grootste weerzin deed. Maar helaas, ze deed het toch.¹⁾*

De reactie die zo treffend het gevoel weergeeft ten aanzien van de moeilijke positie waarin de politie zich toen bevond, wil ik u niet onthouden:

Wat ik uit mijn herinnering kan vertellen is, dat mijn vader het hier zo ontzettend moeilijk mee gehad heeft, dat hij het thuis in de beslotenheid van zijn eigen studeerkamer luid uitschreeuwde: „Ik kan niet” en „Hoe ver moet ik nog gaan”. Onnodig te vertellen welk een diepe indruk dit op ons maakte. Aan de ene kant de richtlijnen van de regering in Londen: „Zolang mogelijk op uw posten blijven”, en Sieg Menko, voorzitter van de Joodse Raad, die zei: „Alstublieft

commissaris, doet u dat met uw mannen, dan hebben ze hier in Enschede nog een menselijke behandeling”. En aan de andere kant z'n gevoel, dat hun maande tot stoppen van de ook gebeurde in december 1942. Het gevolg daarvan is bekend. Wat ik probeer duidelijk te maken is, dat al deze mondelinge dingen gewoon verloren gaan. Zaken die mensen die ze meemaakten van hun leven niet meer vergeten.

Tot zover dit schrijven. Vandaar dat ik dit nog graag wil vastleggen ter aanvulling van het geschrevene in het genoemde boek.²⁾

Aktie

De Duitsers hadden de grootste moeite met de onwillige houding van de Enschedese politie. Dit bleek ook weer duidelijk in februari 1943, toen de politie opdracht kreeg tot het arresteren van studenten. Het grootste deel van het korps weigerde aan deze opdracht gevolg te geven en diende massaal ontslag in. De ontslag-aanvragen werden echter door de Duitse autoriteiten geweigerd en de desbetreffende politiemannen werden met zware straffen bedreigd. Toch was de actie niet tevergeefs: de politie hoefde niet meer te helpen bij het ophalen van ondergedoken joden.

Maar er was ook kwaad bloed gezet. Toen in juli 1943 een dodelijke aanslag werd gepleegd op de Duitsgezinde opperluitenant van de Enschedese politie P. Kaay, kreeg het korps het weer zwaar te verduren. Vierentwintig leden van de Enschedese politie, waaronder twee officieren, werden als vergeldingsmaatregel als krijgsgevangenen weggevoerd naar het kamp Mühlburg in Duitsland. Eén van hen is in het kamp omgekomen. De anderen keerden op 1 juni 1945 weer terug.

De gezinnen van deze politiemannen werden door de illegaliteit ondersteund in de periode van de gevangenschap. Een groot aandeel hierin had de heer G. Overbeek, een ambtenaar van de afdeling personeelszaken van de gemeentesecretarie van Enschede. Eenentwintig van deze politiemannen boden de heer Overbeek later een boek aan met de titel: „Dertig jaar wereldstrijd 1914-1945”, uit dankbaarheid voor de geboden hulp.

T. Wiegman

¹⁾bl. 125
²⁾bl. 125 en 165